

הנחיה מס' 1.7 - החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאינה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ט שבת תשע"ט, 15 ינואר 2019	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004

1.7 החלטת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום לנוער בעבירה מסוג פשע שאינה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום

מטרת הנחיה זו להתוות את מדיניות התביעה בשיקולים ובמבחנים להעמדת קטין לדין בבית משפט שלום לנוער על עבירת פשע שאינה בסמכותה של ערכאה זו, בהתאם לסמכות שהוענקה לפרקליטי מחוז בסעיף 1 לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990¹ (להלן: **צו הנוער**).

א. המסגרת החוקית

1. סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971² (להלן: **חוק הנוער**) קובע:

"על אף האמור בכל דין, רשאי שר המשפטים בצו להסמיך בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים לפי הסעיפים המפורטים בצו".

2. סעיף 1 לצו הנוער קובע:

"בית משפט שלום לנוער מוסמך לדון קטין על פשע לפי החיקוקים להלן, אם החליט על כך פרקליט המחוז:

<u>שם החוק</u>	<u>הסעיף</u>
1. חוק העונשין, התשל"ז-1977	פשע לפי כל סעיף בחוק למעט לפי פרק ז' ולפי סעיף 300 (רצח)
2. חוק העונשין, התשל"ז-1977, יחד עם חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016	פשע כאמור בפרט (1), שהוא מעשה טרור כהגדרתו בחוק המאבק בטרור, ובשל כך מוחל עליו גם סעיף 37 לחוק המאבק בטרור
3. פקודת התעבורה	סעיף 36ב(ג) – מתן רשות לנהוג ברכב לקטין שאינו יכול לקבל רשיון;
4. חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-	64א – הפקרה אחרי פגיעה.
	17 – הונאה בכרטיס חיוב

¹ צו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990, ק"ת 601.

² חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ס"ח 134.

הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004

בנסיבות מחמירות;

1986

18 – החזקת ציוד לזיוף כרטיס חיוב.

פשע לפי כל סעיף בפקודה.

5. פקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973

3. פרקליט מחוז הוסמך אפוא להורות על העמדתו של קטין לדין בפני בית משפט השלום לנוער בעבירות פשע שנמנו בצו, אף שהדיון באישום על עבירות אלה אינו, ככלל, בסמכותו של בית משפט שלום. מטרתו של צו הנוער אפוא היא להרחיב את מסגרת העבירות שבגינן ניתן יהיה להעמיד קטין לדין בבית המשפט השלום לנוער.

ב. כללי

4. סעיף 1א(א) לחוק הנוער, שכותרתו "עקרונות כלליים", קובע:

"מימוש זכויות של קטין, הפעלת סמכויות ונקיטת הליכים כלפיו ייעשו תוך שמירה על כבודו של הקטין, ומתן משקל ראוי לשיקולים של שיקומו, הטיפול בו, שילובו בחברה ותקנת השבים, וכן בהתחשב בגילו ובמידת בגרותו." [ההדגשות אינן במקור]

5. בהצעת החוק הממשלתית³ שבמסגרתה נחקק סעיף 1א' לחוק הנוער נכתב כי תיקוני החוק המוצעים מבטאים, בין היתר:

"תפיסה... [ה]מבקשת להגן על זכויותיו של קטין כחשוד וכנאשם בביצוע עבירות, תוך התחשבות בכשריו המתפתחים, ובעקרון-העל של טובת הקטין, כמו גם בשאיפה, העומדת בבסיסו של החוק להחזיר נער עבריין למוטב באמצעות דרכי הטיפול והענישה המפורטות בו." [ההדגשה לא במקור]

6. שיקום, טיפול ושילוב בחברה של קטינים הם שיקולים שהוענקה להם, אפוא, בחוק הנוער, קדימות בהליכי שיפוט וענישה של נוער עובר חוק. לצד זאת, מובן כי שיקולים אלה אינם בעלי משקל בלעדי הגובר תמיד או בכל עניין על שיקולי שפיטה וענישה אחרים⁴, כגון שיקולי גמול והרתעה. בהפעלת הסמכות לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער וסעיף 1 לצו הנוער יש ליתן אפוא, ככלל, משקל מוגבר לשיקולי שיקומו, טיפולו או שילובו של הקטין בחברה, אלא אם נסיבות

³ הצעת חוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול) (תיקון מס' 14), התשס"ו - 2006, ה"ח 244.

⁴ סעיף 1א' לחוק הנוער קובע כי יינתן "משקל ראוי" לשיקולי שיקום, שילוב וטיפול של קטינים, ולא כי יינתן להם משקל בלעדי או גובר בכל דבר ועניין.

<p>הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019</p>	<p>29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004</p>

העניין – בראש ובראשונה חומרת העבירה, אך גם שיקולים אחרים שיותו להלך – אינן מצדיקות זאת.

7. שיקולי הנחייה זו לצורכי הפעלת הסמכות לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער וסעיף 1 לצו הנוער ייושמו מתוך בחינת ענייני האינדיבידואלי של הקטין העומד לדין, על יסוד הערכת סיכויי שיקומו, ומתוך התמקדות בנסיבותיו האישיות הפרטניות. בשיקולים שלהלן יש להשתמש כשיקולים מנחים, אותם יש ליישם תמיד באופן ההולם את המקרה הפרטי הקונקרטי.

ג. התוויית מדיניות התביעה

8. בכל מחוז ימנה פרקליט המחוז פרקליט בכיר בעל הכשרה, ידע וניסיון בטיפול בתיקי נוער ובתחום עבריינות נוער, שישמש כגורם מייעץ ביישומה של הנחייה זו וכגורם מלווה ומכווין בטיפול וניהול תיקי הנוער במחוז בכלל.

9. פרקליט המדינה – באישור היועמ"ש – רשאי להאציל את סמכות פרקליט המחוז לפי סעיף 1 לצו הנוער, לפרקליט בכיר אחר. ככלל, פרקליט המדינה יאצול סמכות זו לפרקליט שדרגתו היא של מנהל מחלקה או ראש תחום בפרקליטות או משנה לפרקליט המחוז (להלן: **הפרקליט המוסמך**).

10. אישר פרקליט מחוז או פרקליט מוסמך הגשת כתב אישום בבית משפט השלום לנוער, בהתאם לסמכותו לפי סעיף 1 לצו הנוער, יצרף התובע לכתב האישום אישור בכתב החתום על ידי הגורם המאשר, על פי אחד מנוסחי האישור המצורפים להנחיה זו ומסומנים כ"נספח א" ו"נספח ב".

11. בתיקים המעוררים סוגיות עקרוניות או השלכות רוחב, יתייעצו הגורמים הרלוונטיים במחוז עם **ראש תחום נוער ארצי** בפרקליטות בטרם שיגבשו את החלטתם. גם בעניינם של קטינים בעלי רקע ייחודי, שההכרעה בעניינם דורשת ניסיון וידע רחבים בתחום הטיפול בנוער, ישקלו הגורמים הרלוונטיים במחוז התייעצות כאמור.

12. פרקליט המחוז או הפרקליט המוסמך יפעילו את סמכותם לפי סעיף 1 לצו הנוער בהתאם לשיקולים המנחים הבאים:

א. **חומרת העבירה:**

למעט בעבירות אלימות חמורות, עבירות מין חמורות, עבירות סמים חמורות, עבירות ביטחון חמורות, או עבירות חמורות שבוצעו על רקע בטחוני או לאומני, תטה ככלל הכף להעמדתם של קטינים לדין בבית משפט השלום לנוער ולא בבית המשפט המחוזי לנוער –

הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004

והכל, בכפוף לגילו של הקטין, הערכת סיכויי שיקומו (שתערך – במידת האפשר – לאחר התייעצות עם הגורמים הטיפוליים הרלוונטיים בשירות המבחן לנוער), ויתר השיקולים שיפורטו להלן.

ב. גילו של הקטין:

קטינים בני 12-14: ככלל, אך למעט בעבירות של רצח, ניסיון רצח, וכן עבירות ביטחון חמורות או עבירות חמורות בעלות רקע בטחוני או לאומני, יועמדו קטינים בני 12 עד 14 לדין בבית משפט השלום לנוער. חריגה מכלל זה תיעשה רק בנסיבות בהן עולה כי סיכויי שיקומו של הקטין נמוכים, או בנסיבות שכלל השיקולים המפורטים בהנחיה זו מטים את הכף באופן ברור לטובת העמדתו של הקטין לדין בבית המשפט המחוזי.

קטינים בני 14-16: ככלל, אך למעט בעבירות אלימות חמורות, עבירות מין חמורות, עבירות סמים חמורות, עבירות ביטחון חמורות, או עבירות חמורות שבוצעו על רקע בטחוני או לאומני, יועמדו קטינים בני 14 עד 16 לדין בבית משפט השלום לנוער. סיכויי שיקום נמוכים, או נתונים שליליים אחרים בהתאם למכלול השיקולים המפורטים בהנחיה זו, יצדיקו חריגה מן הכלל האמור.

קטינים בני 16-18: חומרתה של עבירה, חומרת נסיבות ביצועה, היקף הנזק שנגרם מביצועה, ויתר שיקולי הנחיה זו עשויים – בנסיבות של סיכויי שיקום נמוכים – להצדיק את העמדתם של קטינים בני 16-18 לדין בבית המשפט המחוזי, תוך חריגה מן הכלל שנוסח בסעיף 12א' להנחיה זו. ככלל, ככל שהעבירה בוצעה בעת שהיה הקטין קרוב יותר לגיל בגרות (18 שנים) יינתן משקל רב יותר לשיקולים מחמירים אלה במסגרת ההחלטה אם להעמידו לדין בבית המשפט המחוזי.

נסיבות ייחודיות עשויות להצדיק חריגה מכללי סעיף זה, ובלבד שחריגה כאמור **תאושר על ידי פרקליט המחוז**.

ג. סיכויי שיקום:

לצורך קבלת החלטה אם להפעיל את סמכותם לפי סעיף 1 לצו הנוער ייתנו פרקליט המחוז או הפרקליט המוסמך משקל מרכזי לסיכויי שיקומו של הקטין שאותו הם עומדים להעמיד לדין. הערכה מושכלת של סיכויי השיקום תיעשה בהתאם לעברו הטיפולי של הקטין, בהתאם למידת לקיחת האחריות על ידו, וככל שהוא מצוי בהליך טיפולי – בהתאם למידת שיתוף הפעולה שלו עם ההליך הטיפולי ועם גורמי הטיפול והרווחה (ככל שאלה נמסרו לפרקליט), והכל, בזיקה לאופייה של העבירה ולמידת

הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004

הלימתה לגילו של הקטין, ולאחר התייעצות – במידת האפשר – עם הגורמים הטיפוליים הרלוונטיים בשירות המבחן לנוער.

במקרים המורכבים, או במקרה שבו מתעורר קושי להעריך נכוחה את סיכויי שיקומו של הקטין, יבחנו הגורמים המוסמכים גם את האפשרות לפנות לשירות המבחן לנוער בבקשה לעריכת תסקיר לבחינת סיכויי שיקומו של הקטין, בהתאם לתקנה 4 לתקנות המבחן (תסקיר קצין מבחן), תשס"ז-2006.

מטבע הדברים, בתיקי מעצר דחופים, הערכת סיכויי שיקומו של קטין תיעשה במידה ההולמת ומתיישבת עם לוח הזמנים הדוחק להגשת כתב האישום בתיק.

ד. המלצת שירות המבחן:

הוגש תסקיר שירות מבחן לנוער יינתן משקל להמלצתו, אך מבלי שיהיה בכך כדי להגביל את שיקול דעתו של התובע. עלה מן התסקיר כי שירות המבחן לנוער סבור שקיים פוטנציאל ממשי לשיקומו של הקטין, יוגש, ככלל, כתב האישום לבית משפט השלום לנוער, אלא אם חומרת העבירה, גילו של הקטין, ונסיבות העניין הכוללות האחרות – בהתאם לאמור בהנחיה זו – אינם מצדיקים זאת.

בהקשר זה ראוי יהיה להזכיר את הוראת סעיף 12(ב) לחוק הנוער, שלפיו אין להעמיד לדין קטין שטרם מלאו לו 13 שנים, אלא לאחר התייעצות עם קצין מבחן.

ה. רצידיביזם ודפוסים עברייניים:

ביצוע חוזר של עבירות על ידי קטין ודפוסים עברייניים המאפיינים את התנהגותו עובר לביצוע העבירות, בעת ביצוע, או לאחר ביצוע, יהוו שיקול נוסף להגשת כתב האישום בבית המשפט המחוזי.

לעניין "ביצוע חוזר של עבירות" – יינתן משקל הן להרשעותיו הקודמות של הקטין, הן לתיקים שהסתיימו ב"אי-הרשעה"⁵ והן לתיקים פליליים פתוחים התלויים ועומדים נגד הקטין. המשקל שיינתן לכל סוג מסוגי הרישומים המפורטים לעיל – יהיה כמובן שונה. בנוסף, התובע ייתן דעתו בהקשר זה להיבטים הבאים:

(1) היעדר עבר פלילי אינו, לעצמו, שיקול מכריע להעמדתו לדין של קטין בבית המשפט השלום לנוער, שכן לא אחת קשור הדבר בגילו הצעיר של הקטין. בה במידה, ריבוי

⁵ בהתאם לסעיף 24 לחוק הנוער (שפיטה ענישה ודרכי טיפול) התשל"א-1971, או לפי סעיף 192א' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

<p>הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום</p>	<p>הנחיות פרקליט המדינה</p>
<p>עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019</p>	<p>29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004</p>

תיקים פליליים פתוחים אינו מצביע בהכרח על דפוסים עברייניים של הקטין או על היעדר אופק שיקומי בעניינו, שכן לא אחת מדובר ברצף התנהגות פורצת גבולות הנובעת ממצוקה או משבר זמניים או, בהתנהגות תלוית הקשר קונקרטי של הקטין, הראויים וניתנים לטיפול.

(2) בהתחשב באמור ייתן התובע בהקשר זה משקל לפרק הזמן שחלף בין המעשים המיוחסים לקטין בתיקים פליליים שהסתיימו, או בתיקים פתוחים התלויים ועומדים נגדו, ולמנעד העבירות שיוחסו לקטין. כן יבחן אם רצף המעשים מבטא אסקלציה במדרג חומרת מעשיו של הקטין על ציר הזמן. ככל שפרק הזמן בו ביצע עבירות ארוך יותר, מנעד העבירות רחב יותר, ורצף המעשים מבטא אסקלציה בולטת יותר במדרג חומרת המעשים, כן תיטה הכף להעמדת הקטין לדין בבית המשפט המחוזי.

לעניין "הדפוסים העברייניים" – מבלי למצות את מכלול השיקולים הרלוונטיים, תובע ייתן משקל לשאלה האם מדובר בעבירה או בנסיבות ביצוע עבירה המאפיינות עבריינות נוער טיפוסית, או שמא בעבירה או בנסיבות ביצוע המצביעות על מאפיינים עברייניים מושרשים. כן ייתן התובע משקל למידת התכנון ו/או התחכום שקדמו או נלוו לביצוע העבירה, וכן להתנהגות הקטין בחקירה ובמגע שלו עם גורמי אכיפת הדין.

1. נסיבות אישיות מיוחדות:

תובע ייתן משקל לנסיבות אישיות קשות של קטין העומד לדין, ובלבד שיש לאותו קטין אפיק שיקומי סביר.

2. אינטרס אכיפתי מוגבר:

שעה שמדובר בעבירות שצו השעה מחייב אכיפה מוגברת או הרתעה מיוחדת בעניין – במחוז מסוים או במישור הארצי – ניתן ליתן לכך משקל במסגרת הפעלת הסמכות לפי סעיף 3 לחוק הנוער וסעיף 1 לצו הנוער. בעניין זה יש להתייעץ עם ראש תחום נוער ארצי בפרקליטות.

הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004

נספח א'

ת.פ.

בבית משפט השלום לנוער ב.....

מדינת ישראל

ה מ א ש י מ ה

נגד

פלוני.... (קטין בעת ביצוע העבירות)

יליד ..., ת.ז.

כתובת....

ה נ א ש ם

אישור פרקליט מחוז על העמדה לדין בבית משפט שלום לנוער לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ובהתאם לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990

בהתאם לסמכותי לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ביחד עם סעיף 1 לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990, ניתן בזאת אישורי להעמדתו של הנאשם לדין בפני בית משפט נכבד זה בגין העבירות המפורטות בכתב האישום המצ"ב כנספח "א".

היום,

XXXXXX

פרקליט מחוז

הנחיה מס' 1.7 - הסכמת פרקליט מחוז בדבר העמדת קטין לדין בפני בית משפט שלום בעבירה מסוג פשע שאיננה בסמכותו העניינית של בית משפט השלום	הנחיות פרקליט המדינה
עדכון אחרון: ט שבט תשע"ט, 15 ינואר 2019	29 מאי 1995; 14 ספטמבר 1995; 1 אוגוסט 2002; 9 דצמבר 2004

נספח ב'

ת.פ.

בבית משפט השלום לנוער ב.....

מדינת ישראל

ה מ א ש י מ ה

נגד

פלוני.... (קטין בעת ביצוע העבירות)

יליד ... , ת.ז.

כתובת...

ה נ א ש ם

אישור העמדה לדין בבית משפט שלום לנוער לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971, ובהתאם לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990

על פי הסמכות שהואצלה לידי מאת פרקליט המדינה ובהתאם לסמכות לפי סעיף 3(ב) לחוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול), התשל"א-1971 ביחד עם סעיף 1 לצו הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) (הסמכת בית משפט שלום לנוער לדון קטינים על פשעים), התש"ן-1990, ניתן בזאת אישורי העמדתו של הנאשם לדין בפני בית משפט נכבד זה בגין העבירות המפורטות בכתב האישום המצ"ב כנספח "א".

היום,

XXXXX

משנה לפרקליט המחוז/מנהל מחלקה/ראש תחום בפרקליטות מחוז.....